

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH020004
NAZWA
OBSZARU Góry Stołowe

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH020004	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Góry Stołowe

1.4. Data opracowania 2001-07	1.5. Data aktualizacji 2025-01
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2004-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2008-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2023-10
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 11 września 2023 r. w spr. soo Góry Stołowe (PLH020004)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna	Szerokość geograficzna
16.3497	50.4599

2.2. Powierzchnia [ha]:	2.3. Obszar morski [%]
10983.57	0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL51	Dolnośląskie
------	--------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
4060			4.6		G	B	C	B	B
6210			1.1		M	D			
6230			32.0		G	A	B	B	B
6430			11.73		G	A	C	A	B
6510			92.36		M	B	C	B	B
6520			695.82		G	A	B	B	A
7110			0.87		G	B	C	B	B
7140			26.03		G	B	C	B	B
7230			0.5		M	B	C	C	C
8110			1.29		P	B	C	B	B
8210			3.8		M	A	C	A	A
8220			10.38		M	A	B	B	B
9110			723.63		G	A	C	B	B
9130			191.0		M	A	C	B	B
9180			18.09		G	B	C	B	B
91D0			77.39		M	B	C	B	B
91E0			126.11		G	B	C	B	B
9410			41.99		G	B	C	B	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	1308	Barbastella barbastellus			r	100	100	i		M	C	B	C	B
M	1352	Canis lupus			p	2	12	i	R	G	C	C	C	C
F	1163	Cottus gobio			p	1	1	localities		G	D			
P	4094	Gentianella bohemica	Yes		p	1	25	i		G	B	B	B	B
F	1096	Lampetra planeri			p	3	3	localities	P	G	D			
M	1355	Lutra lutra			p	3	3	localities	P	G	D			
M	1323	Myotis bechsteinii			r	20	30	i		M	C	B	C	B
M	1318	Myotis dasycneme			r	20	20	i		M	B	B	C	C
M	1324	Myotis myotis			r	80	100	i		M	C	B	C	B
I	6179	Phengaris nausithous			p	6	8	localities		M	B	C	C	C
I	6177	Phengaris teleius			p					M	C	C	C	C
M	1303	Rhinolophus hipposideros			r	60	70	i		M	C	B	B	B
A	1166	Triturus cristatus			p				P	M	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych

(kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N23	0.0
N16	3.81
N09	0.26
N19	34.74
N17	39.27
N10	4.85
N12	17.07
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Góry Stołowe są jedynymi w Polsce górami płytowymi z interesującymi formami rzeźby skalnej. Zbudowane są z najmłodszych w niecce środkowosudeckiej, górnokredowych piaskowców ciosowych i margli. Skały zalegają nieckowato, ale bardzo płasko, tworząc dwupiętrową strukturę (górną płytę jest silnie spękana i zwietrzała) o wierzchołkach przypominających z daleka stół. Najpiękniejsze piaskowcowe skałki zgrupowane są na północno-wschodniej krawędzi (Skalne Grzyby, Skłon Radkowa, Pasterska Góra) i na południowo-wschodniej krawędzi masywu (Skłon Batorowa, Skały Puchacza i in.), a także na najwyższych bastionach gór (Szczelińcu Wielkim i Małym, Skalniaku, Błędnych Skałkach). Szata roślinna tych gór należy do piętra regła dolnego lecz została silnie przekształcona przez człowieka i obecnie jest to głównie las świerkowy wprowadzony w miejsce wyciętych lasów bukowo-jodłowych. Dobrze zachowały się dolnoreglowe zbiorowiska lasów bukowych w rejonie Rogowej Kopy, Darnkowskiego Potoku i Pożnej. Lokalnie można spotkać naturalne świerczyny i reliktowe stanowiska boru sosnowego. Występują tu łąkowe zbiorowiska o dużym stopniu naturalności. Na środkowym spłaszczeniu występują torfowiska wysokie.

4.2. Jakość i znaczenie

Obszar ważny dla zachowania bioróżnorodności. Rodzaj podłoża sprzyja występowaniu cennej mozaiki siedlisk leśnych, naskalnych i murawowych. Na uwagę zasługuje bogata flora mszaków (opisano stąd nowy dla Polski gatunek *Dicranum sendtneri*). Góry Stołowe są jedynymi w Polsce górami o budowie płytowej, o unikatowych walorach krajobrazowych.

Siedliska przyrodnicze

Kluczowymi dla obszaru są siedliska przyrodnicze 6520 górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie oraz kwaśne i żyzne buczyny górskie (kod 9110, 9130). Biorąc pod uwagę ich łączną powierzchnię oraz stan zachowania, ich wystąpienia są istotne dla zachowania tych siedlisk w skali regionu i kraju. Szczególnie dobrze zachowane i bogate florystycznie są łąki górskie (6520), które występują na całym obszarze, niekiedy w postaci dużych kompleksów (Łężyce, Kudowa-Zdrój). W obszarze realizuje się cała mozaika różnych postaci łąk uwarunkowana różnymi sposobami użytkowania, jego regularnością etc., od łąk ziołoroślowych sporadycznie koszonych, poprzez regularnie użytkowane kośnie, kośno pastwiskowo do ekstensywnie wypasanych. O specyfice obszaru stanowią także liczne wystąpienia siedlisk młak węglanowych (7230), mszysto paprociowych zbiorowisk naskalnych (8210, 8220), nadpotokowych ziołorośli górskich (6430), muraw bliźniczkowych bogatych florystycznie (6230) oraz lasów zboczowych (9180) i podgórskich łągów

(91E0).

4060 Wysokogórskie borówczyska bażynowe (Empetro-Vaccinietum)

Siedlisko to występuje wyłącznie na terenie Parku Narodowego Gór Stołowych w najwyższych partiach Szczelińca Wielkiego. Zajmuje niewielkie powierzchniowo płaty, które zlokalizowane są w brzeżnej części zrównania szczytowego na skrajnie ubogich skałach piaskowcowych. Występujące w Górach Stołowych borówczyska bażynowe tworzą charakterystyczne zbiorowisko, specyficzne wyłącznie dla tego obszaru. Gatunkami wyróżniającymi siedlisko są bażyna czarna *Empetrum nigrum* i borówka bagienna *Vaccinium uliginosum*. Jako stały składnik płatów występują borówka czarna *Vaccinium myrtillus* i borówka brusznica *Vaccinium vitis-idaea*. Są one dobrze wykształcone i zachowane (reprezentatywność i stan zachowania – ocena B). Powierzchnia płatów siedliska w obszarze jest istotna, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (płaty bogate florystycznie)

Murawy bliźniczkowe są rozproszone na całym obszarze, zwykle w postaci niewielkich powierzchni. Na obrzeżach obszaru w niższych położeniach typowe są suche podgórskie murawy bliźniczkowe (podtyp 6230-4) reprezentujące związek *Violion caninae* (klasa *Nardo-Callunetea*), wykształcone na ubogim siedlisku i suchych glebach brunatnych kwaśnych, miejscami silnie kamienistym i płytkim podłożu. Płaty takich muraw są bogate florystycznie (nawet ponad 30 gatunków na powierzchni 25 m²) i reprezentują zespół *Campanulo rotundifoliae*-*Dianthetum deltoidis*. W płatach występują kostrzewa czerwona *Festuca rubra* lub owcza *F. ovina*, izgrzyca przyziemna *Danthonia decumbens* i bliźniczka psia trawka *Nardus stricta*, a z roślin dwuliściennych charakterystyczną kombinację gatunków tworzą: dziewięsiś bezłodygowy *Carlina acaulis*, goździk kropkowany *Dianthus deltoides*, smółka pospolita *Viscaria vulgaris*, macierzanka zwyczajna *Thymus pulegioides*, jastrzębce *Hieracium* spp. Są one dobrze wykształcone (reprezentatywność – ocena A). Część płatów jest użytkowana jako pastwisko, niektóre są nieużytkowane rolniczo i podlegają procesowi sukcesji wtórnej (zwykle powoli zarastają nalotem krzewów i drzew). Na kilku stanowiskach w murawach stwierdzono stanowiska trajkotki *Psophus stridulus*, gatunek ten jest wskaźnikiem dobrego stanu siedliska – mało zwartych suchych muraw. W wyższych położeniach na terenie PN Gór Stołowych występują także mezofilne lub wilgotne murawy bliźniczkowe (Karłów, Pasterka). Płatów ubogich florystycznie lub bez gatunków cennych roślin (chronionych, rzadkich regionalnie) nie zaliczano do tego typu siedliska. Ogólny stan zachowania siedliska w obszarze dobry (ocena B). Spośród wskaźników specyficznej struktury i funkcji najgorzej oceniano: gatunki charakterystyczne, ekspansja krzewów i podrostu drzew, gatunki ekspansywne i inwazyjne. Powierzchnia płatów siedliska w obszarze jest istotna, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Ziołorośla występują rozproszone na całym obszarze na siedliskach wilgotnych w dolinkach potoków lub na brzegach lasów i zarośli w postaci niewielkich powierzchniowo płatów. Siedlisko reprezentowane jest przez dwa różne podtypy: ziołorośla reglowe z gatunkami góorskimi, np. parzydłem leśnym *Aruncus sylvestris*, ciemniężcą zieloną *Veratrum lobelianum* (podtyp 6430-1) oraz znacznie częściej występujące w obszarze ziołorośla lepiężnikowe z lepiężnikiem różowym (*Petasitetum hybridi*, podtyp 6430-2). Poszczególne płaty są dobrze wykształcone (reprezentatywność – ocena A). Przeciętny stan zachowania w obszarze jest właściwy (większość płatów), dla niektórych płatów nad potokami w obrębie miejscowości stan określono jako niewłaściwy z powodu większego udziału ekspansywnych gatunków nitrofilnych ziół - głównie świerżabka korzennego *Chaerophyllum aromaticum*) lub obecności gatunków obcych - głównie niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera* (ocena A). Powierzchnia płatów siedliska w obszarze istotna, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Siedlisko rozproszone w niższych położeniach obszaru. Są to użytkowane ekstensywnie łąki na siedliskach świeżych. Charakteryzuje je istotny udział rajgrasu wyniosłego *Arrhenatherum elatius* i gatunków łąk niżowych ze związku *Arrhenatherion elatioris* (np. pępawa dwuletnia *Crepis biennis*, kozibród łąkowy *Tragopogon pratensis*, bodziszek łąkowy *Geranium pratense*) i niewielki udział lub brak konietlicy łąkowej *Trisetum flavescens* oraz gatunków diagnostycznych dla łąk konietlicowych ze związku *Polygono-Trisetio* (reprezentatywność – ocena B). Siedlisko w obszarze wymaga dalszych badań i należy dokonać szczegółowej inwentaryzacji w czerwcu-lipcu, a w szczególności opracować lokalne kryteria rozgraniczenia między siedliskiem 6510 i 6520 (trudność wynika przede wszystkim z przejściowego charakteru łąk w

obszarze między siedliskami 6510 i 6520). Stan zachowania oceniono jako dobry (ocena B). Większość powierzchni siedliska jest trwale użytkowana rolniczo (regularne koszenie, sporadyczny lub ekstensywny wypas bydła / koni). Głównym zagrożeniem dla struktury i funkcji płatów jest praktykowany czasem w regionie sposób przemiennej uprawy – zaorywanie łąk i uprawa zbóż (owies, gryka). Przy zaprzestaniu użytkowania rolniczego lub okazjonalnym tylko wykaszaniu następuje stopniowe zmniejszanie się roli traw i rozwój gatunków roślin dwuliściennych, następnie pojawiają się siewki i podrost drzew i krzewów. Ranga siedliska w obszarze istotna, jednak ogólna powierzchnia stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (Polygono-Trisetion)

Siedlisko występuje w całym obszarze, największe kompleksy łąk w otoczeniu wsi Łężyce, Dańczów, Darnków, Kulin Kłodzki, Pstrążna i Jakubowice w południowej części obszaru poza Parkiem Narodowym Gór Stołowych. Są to użytkowane ekstensywnie łąki na siedliskach świeżych, niekiedy lekko wilgotnych. Charakteryzuje je duże bogactwo gatunkowe i istotny udział grupy gatunków diagnostycznych dla łąk konietlicowych ze związku Polygono-Trisetion (konietlica łąkowa *Trisetum flavescens*, rzeżusznik Hallera *Cardaminopsis halleri*, pępawa czarcikęsolistna *Crepis succisifolia*, chaber perukowy *Centaurea pseudophrygia*, dziurawiec czteroboczny *Hypericum maculatum* i gatunków górskich), przy niewielkim udziale lub braku rajgrasu wyniosłego *Arrhenatherum elatius* (reprezentatywność – ocena A). W obszarze istnieje prawidłowa mozaika przestrzenna zarówno stanów zachowania siedliska, jak i jego sposobów użytkowania, której efektem jest realizowanie się różnych postaci siedlisk łąkowych oraz umożliwiająca występowanie również gatunkom łąk konietlicowych, dla których sprzyjające jest nieregularne lub sporadyczne użytkowanie kośne (np. ziołoroślowym). Dalszych badań wymaga lokalna relacja siedlisk 6510 i 6520, trudność odróżnienia i klasyfikacji między siedliskami 6510 i 6520 wynika przede wszystkim z przejściowego charakteru wielu płatów łąk w obszarze między siedliskami 6510 i 6520. Stan zachowania w obszarze ogólnie oceniono jako dobry (ocena B). Większość powierzchni siedliska jest stale użytkowana rolniczo (regularne koszenie, sporadyczny wypas bydła / koni). Głównym zagrożeniem dla struktury i funkcji płatów jest praktykowany czasem w regionie sposób przemiennej uprawy – zaorywanie łąk i uprawa zbóż (owies, gryka). Przy zaprzestaniu użytkowania rolniczego lub okazjonalnym tylko wykaszaniu następuje stopniowe zmniejszanie się roli traw i rozwój gatunków roślin dwuliściennych, następnie pojawiają się siewki i podrost drzew i krzewów. W niektórych częściach obszaru zaobserwowano intensyfikację wypasu bydła (grodzenie łąk i użytkowanie jako pastwisko z obsadą kilkunastu sztuk), co prowadzi do przemiany łąk w zbiorowiska pastwiskowe ze związku *Cynosurion cristati*. Ranga siedliska w obszarze jest bardzo istotna, ze względu na duże powierzchnie zachowane we właściwym stanie siedlisko kluczowe dla obszaru (powierzchnia względna – ocena B). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną A.

7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

Jedyne zachowane torfowisko wysokie w obszarze to Wielkie Torfowisko Batorowskie zlokalizowane w PNGS. Obszar torfowiska jest lekko nachylony w kierunku doliny potoku Czerwona Woda (północno-wschodnim), którego kilka dopływów ma swoje źródła na północny-zachód od torfowiska. Torfowisko cechuje koncentryczny układ roślinności: centrum jest bezleśne lub porośnięte rzadkimi i zamierającymi drzewami (świerk, brzoza omszona), następnie występuje pas przejściowy z rzadkim borem bagiennym na torfie z udziałem świerka i sosny drzewokosej (błotnej) *Pinus x rhaetica*, zmeliorowane na początku XX wieku obrzeża zajmuje bór bagienny i kultury świerkowe. Zbiorowiska roślinne występujące na Wielkim Torfowisku Batorowskim to przede wszystkim: *Sphagno recurvi*-*Caricetum lasiocarpae*, *Sphagno recurvi*-*Caricetum rostratae*, *Eriophoro vaginati*-*Sphagnetum recurvi*, zbiorowisko *Eriophorum angustifolium*-*Sphagnum cuspidatum*, *Sphagnetum magellanicum* fragm., bór bagienny z sosną błotną *Pino rotundatae*-*Sphagnetum*, świerczyna na torfie *Sphagno-Piceetum*. Dominuje roślinność torfowiskowa, jednak głównie z fazy dolinkowej torfowiska lub typowa dla torfowisk przejściowych, zwłaszcza w części centralnej torfowiska, co jest wyrazem jego większego uwodnienia. Ku brzegom pojawia się większy udział wełnianki pochwowatej *Eriophorum vaginatum* i tworzonej przez nią roślinności o strukturze kępkowo-dolinkowej, jednak te części torfowiska są mniej uwodnione. Płaty torfowiska wysokiego są dobrze wykształcone i zachowane (reprezentatywność i stan zachowania – ocena B) jednakże stanowią ok. 30% całego torfowiska. Ranga siedliska w obszarze istotna, mimo to ogólna powierzchnia stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*)

Siedlisko rozproszone na całym obszarze. Na terenie PNGS torfowiska przejściowe i trzęsawiska występują

głównie na powierzchniach zrównań piaskowców ciosowych lub w obszarach źródłkowych potoków. Łącznie w parku zlokalizowano 10 płatów torfowisk przejściowych i trzęsawisk. Zbiorowiska na zidentyfikowanych płatach torfowisk należą do związków *Caricion nigrae* i *Caricion lasiocarpae* (klasa *Scheuchzerio-Caricetea*) i do związku *Magnocaricion* (turzycowiska z klasy *Phragmitetea*). Poza granicami PN Gór Stołowych siedlisko stwierdzono tylko w Karłowie i Kulinie Kłodzkim (5 stanowisk). Płaty siedliska są dobrze wykształcone i zachowane (reprezentatywność i stan zachowania – ocena B). Ranga siedliska w obszarze istotna, jednak ogólna powierzchnia stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
Siedlisko rozproszone na całym obszarze w postaci małych powierzchniowo płatów, związane z obszarami źródłkowymi cieków, wysiękami wodnymi i podłożem zasobnym w związki węglanowe. Są to głównie młaki z fitocenozami ze związku *Caricion davallianae*, z udziałem turzycy *Davalla Carex davalliana*, turzycy *Hartmana C. hartmanii*, turzycy żółtej *C. flava*, z istotnym udziałem mszaków np. *Campylium stellatum*, *Calliergonella cuspidata*, *Fissidens adiantoides*, *Hypnum pratense*, *Climacium dendroides*. Odczyn gleby w dwóch płatach poza PNGS jest obojętny do lekko zasadowego. Torfowiska węglanowe na obszarze Gór Stołowych są zachowane w złym stanie (U2). Składa się na to zarówno nietypowość wykształcenia się siedliska (reprezentatywność B), jak i zły lub niewłaściwy stan zachowania we wszystkich zinwentaryzowanych płatach (ocena C). Wszystkie płaty są bezpośrednio zagrożone zarówno zmniejszaniem się powierzchni siedliska, jak i obniżeniem stanu struktury i funkcji. Głównymi czynnikami są procesy sukcesji wtórnej prowadzące do zarastania źródeł związane z obniżeniem poziomu wód gruntowych. Jeden płat w Łężycach jest częścią dość intensywnego pastwiska i roślinność podlega mechanicznym uszkodzeniom w trakcie wypasu krów. Ranga siedliska w obszarze istotna, jednak ogólna powierzchnia stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną C.

8110 Piargi i gołoborza krzemianowe

Siedlisko to występuje wyłącznie na terenie Parku Narodowego Gór Stołowych, w pobliżu starych kamieniołomów. Ich powstanie związane jest z eksploatacją piaskowca około 100 lat temu. Zlokalizowano 9 płatów gołoborzy piaskowcowych, które położone są pod południowymi krawędziami Urwiska Batorowskiego (4 płaty) i Skalniaka (5 płatów). Charakteryzują się znaczną liczbą gatunków porostów i prawie brakiem roślin nasiennych. Są one dobrze wykształcone i zachowane (reprezentatywność i stan zachowania – ocena B). Powierzchnia płatów siedliska w obszarze jest istotna, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*

Siedlisko związane z naturalnymi odsłonięciami margli i łupków – są to zacienione wychodnie skalne, najczęściej wśród lasów liściastych i mieszanych. Częściej i w lepszym stanie zachowania siedlisko to występuje na terenie PN Gór Stołowych. Zbiorowiska z rzędu *Potentilletalia caulescentis* budowane są przez zanokcice: zieloną *Asplenium viride*, paprotnicę kruchą *Cystopteris fragilis*, paprotnika kolczystego *Polystichum aculeatum* (płaty zespołu *Cystopteridetum fragilis*), zanokcicę skalną *A. trichomanes* i murową *A. ruta-muraria* (płaty zespołu *Asplenietum trichomano ruta-murariae*), także bodziszka cuchnącego *Geranium robertianum* i charakteryzują się znacznym pokryciem i dużym bogactwem gatunkowym mszaków, np. *Tortella tortuosa*, *Encalypta streptocarpa*, *Mnium stellare*, *Neckera complanata*, *Homalothecium sericeum*, *Porella platyphylla*, *Calypogeia* spp (reprezentatywność - ocena A). W płatach na zboczach Rogowej Kopy występuje jedyne w Polsce stanowisko skalnicy zwodniczej *Saxifraga sponhemica*. Ogólny stan zachowania w obszarze oceniono jako A. Siedlisko w PNGS jest znacznie lepiej zachowane niż poza parkiem. Tu także są dobre perspektywy jego ochrony. Jedynie dla jednego płatu przyznano ocenę niezadowalającą (U1) z powodu braku zanokcicy zielonej *Asplenium viride*, co jednak nie wpływa na ogólną ocenę. Powierzchnia siedliska w obszarze jest istotna, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną A.

8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii*

Wykształcone na zacienionych wychodniach skał kwaśnych, głównie piaskowców i granitoidów. Siedlisko występuje głównie na terenie PN Gór Stołowych, gdzie zidentyfikowano 10 płatów (poza Parkiem 4 płaty siedliska). Zdecydowana większość płatów reprezentuje roślinność ze związku *Hypno-Polypodium* o różnym stopniu wykształcenia, w którym dominuje paprotka zwyczajna *Polypodium vulgare* (reprezentatywność - ocena A). Zajmują one zacienione półki i występy skalne, nisze i górne powierzchnie różnej wielkości bloków

piaskowca oraz wychodni granitoidu kudowskiego. Czasami występują na prawie pionowych ścianach skalnych w miejscach wilgotniejszych. Powierzchnia tych płatów waha się od 0,2 do kilku metrów kwadratowych. Na jednym stanowisku (Czartowski Kamień) występuje zubożone zbiorowisko z zanokcicą północną *Asplenium septentrionale*, która to paproć ma tu jedyne znane stanowisko w Górach Stołowych. Ogólnie stan zachowania w obszarze oceniono jako niezadowolający, ze względu na przewagę płatów z jedynym dominującym gatunkiem, jakim jest paprotka zwyczajna *Polypodium vulgare* (stan zachowania - ocena B). Powierzchnia siedliska w obszarze jest istotna, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

9110 Kwaśne buczyny

Siedlisko rozproszone na całym obszarze, przy czym większe kompleksy i w lepszym stanie zachowania występują w granicach PN Gór Stołowych. Buczyny te występują na podłożu niezasobnym w węglan wapnia i zakwaszonym. W obszarze występują acydofilne buczyny górskie *Luzulo luzuloidis*-Fagetum (reprezentatywność – ocena A), zwykle w typowej postaci, w kilku miejscach na wilgotniejszych siedliskach stwierdzono płaty podzespołu paprociowego L.I.-Fagetum *dryopteridetosum* (np. w rejonie Jakubowic, Darnkowa, Pstrążnej). Drzewostan buduje prawie wyłącznie buk, na stromych zboczach w niższych położeniach niekiedy z domieszką sosny, natomiast w płatach zdegenerowanych z większym pokryciem występuje świerk. Runo pokrywa zwykle niewielką powierzchnię i przeważają w nim gatunki acydofilne. Stan zachowania oceniono jako dobry (B), gdyż istotna część płatów charakteryzuje się dużym stopniem naturalności. Na obniżoną ocenę parametru struktury i funkcji siedliska wpłynęły głównie niewielka ilość martwego drewna w znacznej części zinwentaryzowanych płatów oraz pojaw gatunku obcego – niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora* (ekspansja niecierpka w kwaśnych buczynach w obszarze jest słabsza niż w żyznych z powodu mniejszej wilgotności siedliska). O dużym potencjale siedliska świadczy obserwowane wielokrotnie naturalne odnowienie buka. Bezpośrednich zagrożeń jest niewiele, główne zagrożenia dla struktury i funkcji siedliska to zabiegi gospodarki leśnej niezgodne ze specyfiką siedliska: odnowienie dużymi powierzchniami zrębowymi ułatwia wnikanie gatunków obcych i niepożądanych w runo buczyn tj. niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*, jeżyny *Rubus* spp., trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*. Ranga siedliska w obszarze jest istotna, ze względu na duże powierzchnie zachowane we właściwym stanie ochrony oraz wysoki stopień naturalności siedlisko kluczowe dla obszaru, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

9130 Żyzne buczyny

Żyzne buczyny są bardziej rozproszone w obszarze w porównaniu do buczyn acidofilnych i siedlisko to zajmuje również mniejsze powierzchnie. Związane jest z żyznym i zwykle wilgotnym podłożem zasobnym w węglan wapnia. Często żyzne buczyny występują w układzie mozaikowym z płatami buczyn kwaśnych lub jako niewielkie enklawy wśród większych płatów buczyn kwaśnych. W Górach Stołowych występują typowe dla Sudetów żyzne buczyny z żywcem dziewięciolistnym *Dentario enneaphylli*-Fagetum (reprezentatywność – ocena A). Drzewostan buduje głównie buk ze znaczącą domieszką jaworu i jesionu w wilgotnych płatach. Charakterystyczne jest bogate wielogatunkowe runo ze znacznie większym pokrywaniem niż w przypadku buczyn kwaśnych, rosną w nim: żywiec dziewięciolistny *Dentaria enneaphyllos*, żywiec cebulkowy *D. bulbifera*, marzanka wonna *Galium odoratum*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, szczyr trwały *Mercurialis perennis*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, kostrzewa leśna *Festuca altissima*, jęczmieniec zwyczajny *Hordelymus europaeus*, a w wilgotnych postaciach facjalnie występuje czosnek niedźwiedzi *Allium ursinum*. Stan zachowania oceniono jako dobry (ocena B). Na obniżoną ocenę parametru struktury i funkcji siedliska wpłynęły głównie niewielka ilość martwego drewna w znacznej części zinwentaryzowanych płatów oraz pojaw gatunku obcego – niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*. Ranga siedliska w obszarze jest istotna, ze względu na duże powierzchnie zachowane we właściwym stanie ochrony oraz wysoki stopień naturalności siedlisko kluczowe dla obszaru, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (powierzchnia względna - ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphylis*-*Acerion pseudoplatani*)

Siedlisko priorytetowe. W obszarze płaty jaworzyn miesięcznicowych *Lunario-Aceretum pseudoplatani* (podtyp 9180-4 siedliska) występują rzadko na stromych zboczach dolin potoków z aktywnym procesem erozji zboczowej. Charakteryzują się wielogatunkowym drzewostanem liściastym (jawor, wiąz górski, buk, jesion) i ziołoroślowym runem, w którym dominuje miesięcznica trwała *Lunaria rediviva* oraz podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, szczyr trwały *Mercurialis perennis*,

czerniec gronkowy *Actaea spicata*, zerwa kłosowa *Phyteuma spicatum*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, dzwonek szerokolistny *Campanula latifolia*, paprotnik kolczysty *Polystichum aculeatum*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere* i pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica* (reprezentatywność – ocena B). Płat lasu zboczowego na urwistym zboczu doliny Kudowskiego Potoku poniżej Szosy Stu Zakrętów ma charakter nawiązujący do lasów klonowo-lipowych *Aceri-Tilietum*. Stan zachowania jest dobry nie doskonały, głównie z powodu zniekształcenia drzewostanu zwiększonym udziałem świerka. Niektóre płaty cechują się drzewostanem w młodym wieku. Siedlisko wymaga dalszych badań nad rozmieszczeniem w obszarze, możliwe jest znalezienie dalszych płatów jaworzyn, jednak już obecny stopień rozpoznania siedliska pozwala określić jego ogólny stan zachowania w obszarze, który ogólnie oceniono jako B. Powierzchnia siedliska w obszarze jest istotna, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

91D0 Bory i lasy bagienne

Siedlisko priorytetowe. Występuje na wierzcholinie stoliwa Gór Stołowych wyłącznie na terenie PNGS. Zlokalizowano 6 płatów tego siedliska, które skupiają się w dwóch obszarach: w rejonie Wielkiego Torfowiska Batorowskiego i Błędnych Skał. Najlepiej wykształcone płaty siedliska znajdują na obszarze Torfowiska. Zidentyfikowano tu następujące zespoły roślinne: *Sphagno-Piceetum*, *Pino rotundatae-Sphagnetum*, *Bazzanio trilobatae-Piceetum*. Otaczają one pierścieniem centralną część torfowiska, miejscami tworząc mozaikowy układ z torfowiskiem przejściowym (reprezentatywność – ocena B). Ma tu także swoje stanowisko sosna błotna *Pinus x rhaetica* (*P. uliginosa*). Poza Torfowiskiem siedlisko jest znacznie gorzej wykształcone, co spowodowane jest znacznym odwodnieniem tych terenów poprzez rowy. Rozmieszczenie siedliska na terenie PNGS wymaga dalszych badań terenowych. Stan zachowania w obszarze oceniono jako dobry, przede wszystkim z powodu małej powierzchni siedliska i stopnia uwodnienia. Zmiana tego stanu możliwa jest wyłącznie w wyniku kompleksowej ochrony czynnej, uwzględniającej poprawę stosunków wodnych, jak również odtworzenie samych zbiorowisk. Powierzchnia siedliska w obszarze jest istotna, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Siedlisko priorytetowe. Występuje w dolinach potoków na całym obszarze w postaci pasów podgórskiego łągu jesionowego *Carici remotae-Fraxinetum* (podtyp 91E0-5). Drzewostan budują głównie klon jawor i jesion wyniosły, a w płatach silnie zdegenerowanych również olcha czarna, niekiedy regeneruje olsza szara *Alnus incana* – naturalny składnik łągów na terenach górskich. Niektóre płaty na obrzeżach obszaru w niższych położeniach wyróżnia przejściowy charakter między łągami podgórnymi i niżowymi – udział czeremchy *Padus avium* w podszybie (reprezentatywność – ocena B). Poszczególne płaty zachowane są w różnym stanie, od doskonale zachowanych (FV) łągów przypotokowych z drzewostanem czysto jaworowo-jesionowym w kompleksach lasów liściastych, poprzez zdegenerowane udziałem olszy czarnej lub z udziałem gatunków obcych tj. niecierpki (U1) aż do wąskich pasów olch przy samym korycie potoku w obrębie wsi (U2). W obszarze może występować jeszcze prawdopodobnie kilka do kilkunastu niezinventaryzowanych płatów łągów, wymaga to dalszych badań. Ogólnie stan zachowania w obszarze oceniono jak dobry. Powierzchnia siedliska w obszarze jest istotna, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis*: część – zbiorowiska górskie)

Górskie bory świerkowe występują w najwyższej partii Gór Stołowych, wyłącznie na terenie PNGS w 3 rejonach: Szczeliniec Mały i Wielki, Urwisko Batorowskie oraz Błędne Skały. W sumie zidentyfikowano 5 płatów siedliska, które można określić jako zespół *Abieti-Piceetum montanum* (reprezentatywność – ocena B). Jego występowanie na terenie PN Gór Stołowych wymaga dalszych badań, gdyż zapewne należy tu część znaturalizowanych sztucznych świerczyn zasiedlających głównie strome stoki poniżej krawędzi urwisk stoliwa, zwłaszcza od strony północnej. Ogólnie stan zachowania w obszarze oceniono jako dobry. Poszczególne płaty zachowane są w różnym stopniu, co związane jest z brakiem gatunków charakterystycznych, jak i też z niewystarczającą ilością martwego drewna oraz zajmowaną przez siedlisko powierzchnią. Powierzchnia siedliska w obszarze jest istotna, jednak stanowi poniżej 2% powierzchni krajowej (ocena C). Siedlisko uzyskało ocenę ogólną B.

Rośliny

Najcenniejszym gatunkiem w obszarze jest goryczuszka czeska *Gentianella bohemica* (gatunek priorytetowy), występująca w dwóch populacjach w rejonie Darnkowa, na terenie Parku Narodowego Gór

Stołowych. W obszarze występuje około 2% znanej populacji krajowej tego gatunku, liczebność zmniejsza się.

4094 Goryczuszka czeska *Gentianella bohemica* Skalický

Priorytetowy gatunek z II Załącznika Dyrektywy Siedliskowej, kluczowy dla obszaru. Uważany za endemit Masywu Czeskiego, w Polsce występuje na północno-wschodnich krańcach swojego zasięgu (izolacja – ocena B). Obecnie w kraju znane są 4 aktualne stanowiska, z czego 2 właśnie w obszarze sieci Natura 2000 Góry Stołowe, przy czym w obszarze występuje około 2% całkowitej populacji krajowej (ocena populacji B). Gatunek występuje na dwóch pobliskich polanach na zboczach Rogowej Kopy nad Darnkowem, siedliskiem jest górska łąka konietlicowa (siedlisko przyrodnicze 6520). Stopień zachowania cech siedliska jest dobry, jak i stan zachowania (ocena B). Goryczuszka czeska to roślina dwuletnia, dla której jak wskazują wyniki badań, charakterystyczne są duże wahania liczebności w poszczególnych sezonach wegetacyjnych, co z kolei powoduje niekorzystne efekty dla różnorodności genetycznej (np. efekty bottleneck). W niektórych latach na jednym ze stanowisk nie stwierdzano wcale osobników kwitnących. Od 2009 obie populacje objęte są corocznym monitoringiem liczebności, a od 2010 również parametrów biometrycznych. Gatunek uzyskał ocenę ogólną B.

Zwierzęta

1096 Minóg strumieniowy *Lampetra planeri*

Na omawianym obszarze występuje w trzech ciekach: lewobrzeżnym dopływie Kamiennego Potoku, oraz na górnych odcinkach Rogozińca i Cichej, przy czym jedynie jego populacja w pierwszym z tych cieków jest liczna, osiągając zagęszczenie 38,9 osobnika na 100 m². Populacja występująca w obszarze jest nieistotna z punktu widzenia ochrony gatunku - ocena D.

1163 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio*

Na omawianym obszarze występuje nielicznie tylko w jednym cieku: Darnkowskim Potoku. Jego populacja, badana tu w dwóch punktach, osiąga tu niewielkie zagęszczenie, wynoszące 8,9 osobnika na 100 m² oraz 1,0 osobnika na 100 m². Tak niewielka populacja jest nieistotna z punktu widzenia ochrony gatunku. Cieki obszaru to wyżynne potoki, przy czym w obszarze są głównie ich odcinki źródłowe, zdominowane głównie przez pstrąga potokowego *Salmo trutta fario*, a głowacze białopłetwe *Cottus gobio* i minogi strumieniowe *Lampetra planeri* zasiedlają cieki odwadniające obszar właściwie już poza jego granicami. Elektropołowy przeprowadzono w dolnych odcinkach cieków, przy granicy obszaru. Mimo tego odłowiono bardzo niewiele osobników głowaczy białopłetwych i minogów strumieniowych. Na łączną liczbę 529 złowionych ryb 484 stanowiły pstrągi potokowe, 33 minogi strumieniowe, 4 głowacze białopłetwe i 8 głowacze przegopłetwe. Z tego powodu nadano ocenę D.

1303 Podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*

Podkowiec mały związany jest z terenami skalistymi i górskimi. Latem zamieszkuje najczęściej słabo oświetlone i bardzo ciepłe (temp. do 30°C) strychy, rzadziej jaskinie, nieduże tunele, szczeliny skał lub dziuple drzew. Letnie kolonie rozrodcze samic są niewielkie i liczą do kilkudziesięciu osobników. Samce w tym okresie żyją pojedynczo, chroniąc się w jaskiniach, szczelinach skalnych lub na strychach. Zimowymi kryjówkami są: jaskinie sztolnie, piwnice i fortyfikacje, gdzie nietoperze hibernują pojedynczo lub w skupiskach do kilkuset osobników. Podkowiec mały jest gatunkiem osiadłym. Jego letnie kryjówki znajdują się zwykle w odległości do 30 km od kryjówek zimowych, chociaż znane są przeloty na większą odległość (najdłuższy przelot to 153 km). Podkowiec mały w Polsce osiąga północną granicę zasięgu. Występuje w Sudetach, Karpatach (z wyjątkiem Tatr) oraz na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Pojedyncze stanowiska znajdują się także na Podkarpaciu oraz Śląsku Opolskim. Na Dolnym Śląsku stwierdzono zaledwie kilka stanowisk letnich zlokalizowanych na ziemi kłodzkiej. Są to kryjówki kolonii rozrodczych w Gorzanowie, Starej Morawie, Starej Łomnicy i Szczytniej. Liczebność osobników w tych koloniach wynosi od 10 do około 30-40 osobników. Pozostałe stanowiska, to schronienia dzienne i zimowiska pojedynczych osobników. Stan populacji w obszarze oceniono jako właściwy (FV) ze względu na obecność kolonii podkowca małego w tym miejscu od wielu lat (według relacji mieszkańców budynku) i ze względu na potwierdzony rozród i wysoką liczebność kolonii (izolacja – ocena B). Liczebność kolonii wynosi 60-70 osobników (populacja stanowi < 2% populacji krajowej – ocena C). Duga kryjówka kolonii lub druga kolonia znajduje się na strychu budynku w Studziennej nr 1, gdzie odnotowane duże ilości odchodów podkowca małego oraz obserwowano 2 osobniki, w tym 1 samicę z młodym. Stan zachowania siedliska tego gatunku oceniono jako niezadowalający (U1), ze względu na niezadowalające zabezpieczenie i ekspozycję otworu

schronienia. Ogólnie stan zachowania populacji oceniono jako dobry. Ranga w obszarze istotna. Jedyna znana w obszarze kolonia rozrodcza podkowca małego w Chocieszowie jest jedną z nielicznych i największych kolonii tego gatunku na Dolnym Śląsku. Gatunek uzyskał ocenę ogólną B.

1308 Mopek *Barbastella barbastellus*

Mopek jest gatunkiem związanym z lasami, występuje w okolicach lesistych na nizinach oraz terenach podgórskich. W górach spotykany jest rzadko i lokalnie. Wiosną samice tworzą kolonie rozrodcze liczące od 5 do ponad 100 samic, które zajmują kryjówki w szczelinach drzew (także pod odstającą korą), rzadziej w budkach dla ptaków i szczelinach budynków. W tym czasie samce żyją z reguły samotnie lub tworzą niewielkie kolonie, czasem w pobliżu schronień kolonii rozrodczych. Mopki żerują najczęściej blisko roślinności, wśród drzew lub tuż nad ich koronami, na obrzeżach lasów, w parkach, ogrodach oraz w pobliżu domów, często pokonując odległości do 30 km między kryjówkami i żerowiskami. Mopek na zimowe schronienie wybiera miejsca chłodne, najczęściej w pobliżu otworów wejściowych jaskiń i piwnic. Zimowiska są miejscami intensywnego rojenia w okresie późnego lata i jesieni i być może także wiosny. Rojenie pełni funkcję godową, umożliwiając spotkanie się i kopulacje osobników z wielu przestrzennie rozdzielonych populacji letnich. Jest to gatunek przez jednych uznawany za osiadły przez innych za krótkodystansowego migranta. Jego sezonowe wędrówki odbywają się najczęściej na odległość kilkunastu kilometrów, jednak niektóre osobniki pokonują trasy do 290 km. Zasięg mopka obejmuje całą Polskę. Najczęściej obserwowany jest w zimowiskach (w dużych skupieniach) i na żerowiskach. Stan populacji gatunku w obszarze oceniono jako zadowalający (FV). Podczas prac terenowych potwierdzono rozród gatunku w obszarze, odnajdując kolonie rozrodcze mopka i jego leśne żerowiska. Kolonie mopka znane są z Darnkowa (40-45 osobników w opuszczonym ośrodku wypoczynkowym), Bukowinie (ok. 10 os. w niewykończonym domu) i w Jakubowicach (ok. 10 os. – stanowisko nie potwierdzone w latach 2011-2012). Na terenie Obszaru żerują prawdopodobnie także mopki z kolonii rozrodczej (ok. 15 os.) zlokalizowanej w jednym z zabudowań Wambierzyc (poza granicami Obszaru). Populacje z Gór Stołowych stanowią < 2% populacji krajowej – ocena C. Stan siedliska mopka oceniono jako niezadowalający (U1) ze względu na stosunkowo małą liczbę drzew martwych i obumierających. Ogólnie stan zachowania populacji oceniono jako dobry. Ranga w obszarze istotna. W obszarze zlokalizowano kryjówki kolonii rozrodczych (Darnków, Bukowina i Jakubowice) oraz liczne żerowiska, głównie w buczynach (przy Wrotach Pośny i w rejonie Kudowskiego Potoku i Młyńskiej Kopy). Znane kolonie rozrodcze zajmują szczeliny pod drewnianymi obiciami zewnętrznych ścian budynków w/w miejscowościach. Największa kolonia rozrodcza (około 40-45 osobników) znajduje się w opuszczonym ośrodku wypoczynkowym w Darnkowie. Kolonie rozrodcze mogą zajmować także dziuple drzew, zwłaszcza w rejonach, w których stwierdzono ich żerowanie i odłowiono dorosłe samice. Gatunek uzyskał ocenę ogólną B.

1323 Nocek *Bechsteina Myotis bechsteinii*

Nocek *Bechsteina* jest gatunkiem ciepłolubnym i leśnym, zajmującym kryjówki głównie w dziuplach drzew. Zasiedla lasy liściaste, parki, rzadziej lasy iglaste, gdzie żeruje w odległości do kilometra od swojej kryjówki. Samice tworzą kolonie rozrodcze liczące przeważnie od 15 do 40 osobników. Samce prowadzą samotniczy tryb życia. Nocki *Bechsteina* zimą występują pojedynczo lub po kilka osobników nie tworząc większych skupień. Hibernują w jaskiniach sztolniach, fortyfikacjach i dziuplach drzew. Gatunek ten zaliczany jest do skrajnie osiadłych, nie odbywa dalekich wędrówek. Najdłuższy znany przelot wynosi 59 km. Przez Polskę przebiega północno-wschodnia granica zasięgu nocka *Bechsteina*, wytycza ją linia: Cedyński Park Krajobrazowy, Wysoka, Poznań, Konewka, Puszcza Kozienicka, Lasy Sobiborskie. Na terenie Dolnego Śląska gatunek stwierdzany jest stosunkowo rzadko, najczęściej w zimowiskach, w których obserwowane są pojedyncze osobniki. Metody akustycznej identyfikacji gatunków pozwalają na coraz częstsze wykrywanie tego gatunku na żerowiskach. Duże miejsca rojenia, w których wielkość populacji szacuje się na kilkadziesiąt do kilkuset osobników to sztolnia w Skałkach Stoleckich oraz zimowiska w Masywie Śnieżnika (przede wszystkich jaskinie w rezerwacie Jaskinia Niedźwiedzia w Kletnie). Istotna ranga w obszarze. Stan populacji gatunku w obszarze oceniono jako właściwy (FV) ze względu na dobry stan zachowania lasów łęgowych i buczyn, z licznymi dziuplastymi starodrzewami. Populacje z Gór Stołowych stanowią < 2% populacji krajowej – ocena C. Potwierdzono rozród gatunku w obszarze, odławiając pojedyncze samice nocka *Bechsteina* w iglastych zadrzewieniach w rejonie Chocieszowa. Przelatujące osobniki zarejestrowano w lesie przy Wrotach Pośny, rejonie Piekietka, w rejonie Kudowskiego Potoku, oraz na Szczelińcu Wielkim i Błędnych Skałach. Stan siedliska nocka *Bechsteina* jest niezadowalający (U1) ze względu na stosunkowo małą liczbę drzew martwych i obumierających oraz stosunkowo niewielką liczbę i powierzchnię zbiorników wodnych (stan zachowania oceniono jako B). Gatunek uzyskał ocenę ogólną B.

1324 Nocek duży *Myotis myotis*

Nocek duży to jeden z trzech największych polskich gatunków nietoperzy. Występuje na terenach zalesionych, z reguły na nizinach i wyżynach. Jego schronieniami letnimi są strychy budynków, rzadziej jaskinie i sztolnie. Na zimowiska wybiera jaskinie, sztolnie i tunele. Kolonie rozrodcze mogą liczyć do 2-3 tysięcy osobników. Samce żyją samotnie. Nocki duże latają z reguły nisko przy obrzeżach lasów, parków i sadów, gdzie polują głównie na ćmy i chrząszcze z rodziny biegaczowatych. Ich żerowiska oddalone są od kryjówek od 1,5 do 25 km. Nocek duży zaliczany jest do nietoperzy, które odbywają krótkodystansowe wędrówki od 50 do 200 km (najdłuższy stwierdzony przelot wynosi 390 km). Nocek duży w Polsce wykazuje zwarty zasięg geograficzny. Występuje w południowej, częściowo w zachodniej i centralnej części kraju, oprócz rejonów północno-wschodnich. Obecność pojedynczych osobników stwierdzono na Podlasiu i wschodnim Mazowszu. Jest to gatunek stosunkowo często występujący na terenie Dolnego Śląska, najczęściej w zgrupowaniach od kilku do ponad tysiąca osobników. Najwięcej jego stanowisk odnotowano na terenach podgórskich. W większym rozproszeniu występuje na Nizinie Śląskiej. Największymi znanymi koloniami rozrodczymi są: kolonia we Wleniu, kolonia w Konradowie k/ Łądką Zdrój, kolonia w Rościszowie w Górach Sowich, kolonie w Sulistrowiczkach, Parowej i Jaskowej Górnej. Największymi zimowiskami tego gatunku są jaskinie góry Połom, jaskinie i sztolnie Masywu Śnieżnika oraz sztolnie Gór Sowich. Ranga gatunku w obszarze jest umiarkowanie istotna. Przy granicy obszaru zlokalizowano niewielką kolonię rozrodczą nocka dużego (około 30 osobników), zajmującą strych szkoły w Chocieszowie. Pojedyncze osobniki notowano na leśnych żerowiskach, zarówno w lasach liściastych jak i iglastych. Stan zachowania letniej kolonii w obszarze określono jednak jako dobry, ze względu na stosunkowo częste obserwacje gatunku w lasach oraz potwierdzenie rozrodu gatunku w obszarze. Na strychu szkoły w Chocieszowie, znajdującej się przy granicy obszaru, znajduje się kolonia rozrodcza nocka dużego (około 30 osobników). Podczas prac terenowych w kilkunastu miejscach zarejestrowane żerujące lub przelatujące nocki duże oraz odłowiono laktujące samice. Mogą to być osobniki z kolonii rozrodczej w Chocieszowie lub z kolonii zajmujących kryjówki na strychach budynków w pobliżu granic obszaru (kościół w Czermej, Radkowie i Wambierzycach). Populacja z Gór Stołowych stanowi < 2% populacji krajowej – ocena C. Ogólnie gatunek uzyskał ocenę dobrą.

1318 Nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*

Kryjówki kolonii rozrodczych nocka łydkowłosego znajdują się głównie w budynkach: kościołach, domach mieszkalnych lub budynkach gospodarskich. We wschodniej części zasięgu sporadycznie obserwowano w dziuplach i skrzynkach dla ptaków i nietoperzy, jaskiniach, szczelinach mostów. Kolonie liczą zwykle od 50 do 300 osobników. Nocek łydkowłosy zimuje w jaskiniach, sztolniach, fortyfikacjach, możliwe, że w dziuplach drzew. Jest to typowy gatunek obszarów nizinnych, w górach spotykany jest głównie zimą. Gatunek ten związany jest z dużymi obszarami wodnymi, które stanowią jego żerowiska. Poluje nad powierzchnią wód stojących i wolno płynących, latając nisko nad lustrem wody i chwytając owady w powietrzu lub zbierając z powierzchni wody. Żeruje w odległości do 15 km od kryjówki. Może odbywać krótkodystansowe migracje. Nocek łydkowłosy obejmuje zasięgiem całą Polskę, jednakże jego rozmieszczenie jest nierównomierne. Zwiększona liczba osobników występuje na niewielkich obszarach północnych pojezierzy i w Kotlinie Biebrzańskiej – są to stanowiska głównie samców w okresie letnim lub osobników hibernujących. W Polsce znanych jest zaledwie kilka miejsc rozrodu tego gatunku, głównie na Pojezierzu Suwalskim i na Pomorzu. Na Dolnym Śląsku nocek łydkowłosy stwierdzany jest rzadko, głównie na żerowiskach w dolinie Odry i większych jej dopływów oraz dużych stawach hodowlanych. Znanych jest zaledwie kilka zimowisk pojedynczych osobników, zlokalizowanych w Karkonoszach, Górach Kaczawskich, Górach Wałbrzyskich i na ziemi kłodzkiej. Ranga gatunku w obszarze jest umiarkowanie istotna. Pojedyncze nocki łydkowłose obserwowano tylko na żerowiskach obejmujących zbiorniki wodne w Radkowie, Kudowie Zdroju (w parku zdrojowym) i Chocieszowie. Nie stwierdzono rozrodu gatunku w obszarze. Stan zachowania letniej populacji w obszarze określono jednak jako dobry, ze względu na obserwacje gatunku nad zbiornikami wodnymi w roku wykonywania monitoringu i w dwóch poprzednich latach. Populacja z Gór Stołowych stanowi ok. 2% populacji krajowej – ocena B. Ogólnie gatunek uzyskał ocenę znaczącą.

1352 Wilk *Canis lupus*

W obszarze notowano obecność co najmniej 12. osobników. Występuje po obu stronach granicy, zgromadzone dane obejmują liczne nagrania z videopułapek, a także stwierdzenia śladów ich obecności: tropy, odchody, znakowanie moczem, drapanie pazurami, resztki ofiar, wycie. Regularne, powtarzające się odnotowywanie wielu tych śladów na tym obszarze świadczy o stałym przebywaniu grupy rodzinnej wilków.

W obszarze dochodzi również do rozrodu. Populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania. Stan zachowania oceniono jako średni, przy stopniu zachowania cech siedliska gatunku na poziomie III oraz możliwości odtworzenia – III. W siedliskach gatunku obecne są liczne bariery utrudniające migracje (głównie drogi); negatywny wpływ mają również inne elementy antropogeniczne (np. infrastruktura związana z turystyką) oraz presja wynikająca ze znacznej i wciąż wzrastającej obecności człowieka (szeroko pojęta turystyka zorganizowana i niezorganizowana, zawody sportowe, imprezy masowe). Populacja z obszaru stanowi < 2% populacji krajowej – ocena C. Ogólnie gatunek uzyskał ocenę znaczącą – C.

1355 Wydra *Lutra lutra*

Gatunek występuje nielicznie w dolnych odcinkach trzech cieków: Darnkowskiego Potoku (Dańczowki), Kamiennego Potoku i Czerwonej Wody w pobliżu granic obszaru. Generalnie w obszarze brak dla niego odpowiednich siedlisk, ponieważ cieki są tu niewielkie, małowodne i ubogie w ryby. Populację wydry na omawianym obszarze należy uznać za nieistotną z punktu widzenia ochrony gatunku - ocena D.

1059 Modraszek telejus *Phengaris teleius*

Na omawianym obszarze stwierdzono jego występowanie w dwóch miejscach: na wilgotnych łąkach w Karłowie i w okolicach Bukowiny z krwiściągiem lekarskim *Sanguisorba officinalis*. Jest także kilka miejsc potencjalnego występowania: wilgotne łąki z krwiściągiem lekarskim *Sanguisorba officinalis*, który jest jedyną roślinną bazą pokarmową gąsienic motyli *Phengaris teleius*. Istnieje duże prawdopodobieństwo występowania tego gatunku na stanowiskach krwiściąg w Radkowie, nad potokiem Cicha w okolicach Studziennej, Łężyc i Batorówka. Populacja z Gór Stołowych stanowi < 2% populacji krajowej – ocena C. Potencjalnym zagrożeniem może być niekontrolowane i niedostosowane, zbyt wczesne, w czasie do cyklu życiowego modraszków koszenie łąk. Powoduje to brak pąków kwiatowych w okresie składania jaj, których obecność jest warunkiem niezbędnym do rozwoju modraszków. Innym zagrożeniem jest wypas oraz zalesianie i zarastanie łąk w wyniku sukcesji. Stan zachowania gatunku w obszarze oceniono jako średni. Ogólnie gatunek uzyskał ocenę znaczącą.

1061 Modraszek nausitous *Phengaris nausithous*

Na omawianym obszarze stwierdzono jego występowanie na 6 stanowiskach: na wilgotnych łąkach w Karłowie, w okolicach Radkowa, Studziennej, Chocieszowa, Łężyc i Pstrążnej. Jest także kilka miejsc potencjalnego występowania: wilgotne łąki z krwiściągiem lekarskim *Sanguisorba officinalis*, który jest jedyną roślinną bazą pokarmową gąsienic motyli *Phengaris teleius*. Istnieje duże prawdopodobieństwo występowania tego gatunku na stanowiskach krwiściąg w Radkowie, nad potokiem Cicha w okolicach Studziennej, w okolicach Łężyc i Batorówka. Populacja z Gór Stołowych stanowi ok. 2% populacji krajowej – ocena B. Potencjalnym zagrożeniem może być niekontrolowane i niedostosowane, zbyt wczesne, w czasie do cyklu życiowego modraszków koszenie łąk. Powoduje to brak pąków kwiatowych w okresie składania jaj, których obecność jest warunkiem niezbędnym do rozwoju modraszków. Innym zagrożeniem jest wypas oraz zalesianie i zarastanie łąk w wyniku sukcesji. Stan zachowania gatunku w obszarze oceniono jako średni. Ogólnie gatunek uzyskał ocenę znaczącą.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	D01.01		i
L	F03.01		i
M	X		b
L	C01.01.01		i
L	H04		i
M	B02.02		i
L	D01.02		i
L	A01		i

L	A04.03		i
L	G02.08		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	A03		i
L	G02.08		i
M	B02.02		i
L	D01.01		i
M	X		b
L	F03.01		i
L	A01		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Błachuta J. 2012. Raport z prac terenowych dla obszaru Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004 w województwie dolnośląskim. Zakres: gatunki zwierząt – ryby. 2. Cichocki Z., Borzyszkowski J., Smoczyk M., Furmankiewicz J., Kuśmierz A., Bidłaski M. 2012. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 PLH020004 GÓRY STOŁOWE w województwie dolnośląskim. IOŚ-PIB. Warszawa. 3. Flousek J., Zajac T., Kutal M., Żuczkowski M., Pałucki A., Pudil M. & Kafka P. 2014: Velké šelmy (Carnivora) v Krkonoších, Jizerských horách, Górach Stołowych a na Broumovsku (Česká republika, Polsko) – minulost a přítomnost. Opera Corcontica 51: 37–59. 4. Gołab Z., Wójcik G. 2008. Rzadkie gatunki roślin naczyniowych, mchów i grzybów w Parku Narodowym Gór Stołowych i jego najbliższej okolicy. W: A. Witkowski, B. M. Pokryszko, W. Ciężkowski (red.). Przyroda Parku Narodowego Gór Stołowych, ss. 194-207. Kudowa-Zdrój: Park Narodowy Gór Stołowych. 5. Jakubiec J. 2019. Informacje na temat wilka Canis lupus w Parku Narodowym Gór Stołowych (baza danych_nagrania z videopułapek, tropy, odchody.xlsx) - dane niepublikowane. 6. Kotusz J., Witkowski A. 2018: Ryby Parku Narodowego Gór Stołowych, w: Kabała C. (red.): Góry Stołowe – przyroda i ludzie, ss. 221-230. 7. Lewandowski W. 2009: Nowe dane o występowaniu wydry Lutra lutra w Sudetach w latach 2006-2008. Przyroda Sudetów, t. 12, ss. 75-86. 8. Malkiewicz A. 2018: Motyle dzienne (Lepidoptera: Papilionoidea, Hesperioidea, Zygaenidae) Gór Stołowych, w: Kabała C. (red.): Góry Stołowe – przyroda i ludzie, ss. 181-196. 9. Maślak R. 2018: Płazy (Amphibia) Parku Narodowego Gór Stołowych, w: Kabała C. (red.): Góry Stołowe – przyroda i ludzie, ss. 131-238. 10. Mikusek R., Furmankiewicz J., Zajac T., Kozyra K., Jakubiec J. 2018. Ssaki (Mammalia) Parku Narodowego Gór Stołowych, w: Kabała C. (red.): Góry Stołowe –

przyroda i ludzie, ss. 269-292.11. Pender K. 2008. Zbiorowiska roślinne. W: A. Witkowski, B. M. Pokryszko, W. Ciężkowski (red.). Przyroda Parku Narodowego Gór Stołowych, ss. 182–193. Kudowa-Zdrój: Park Narodowy Gór Stołowych.12. Potocka J. 1999. Współczesna szata roślinna Wielkiego Torfowiska Batorowskiego. Szczeliniec. 3: 49-99.13. Smolis A., Kadej M. 2012: Stanowiska modraszków w PLH020004 Góry Stołowe (poza PNGS) – maszynopis.14. Smoczyk M., Gołąb Z. 2010. Goryczuszka czeska *Gentianella bohemica* Skalický. w: J. Perzanowska (red.). Monitoring gatunków roślin. Przewodnik metodyczny. Część pierwsza. ss. 230–244. Biblioteka monitoringu środowiska. Warszawa: GIOŚ, Inspekcja Ochrony Środowiska.15. Smoczyk M., 2012. Raport z prac terenowych prowadzonych w obszarze Natura 2000 PLH020004 Góry Stołowe w części poza PNGS.16. Świerkosz K., Smoczyk M., Gołąb Z. 2008. Flora naczyniowa. W: A. Witkowski, B. M. Pokryszko, W. Ciężkowski (red.). Przyroda Parku Narodowego Gór Stołowych, ss. 174–181. Kudowa-Zdrój: Park Narodowy Gór Stołowych.17. Zakres planu ochrony dla obszarów Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004 i Góry Stołowe PLB, uwzględniony w planie ochrony dla Parku Narodowego Gór Stołowych, w: Plan Ochrony dla Parku Narodowego Gór Stołowych, dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Góry Stołowe (kod obszaru PLH020004) oraz obszaru specjalnej ochrony ptaków Góry Stołowe (kod obszaru PLB020006), w części pokrywającej się z obszarem Parku Narodowego Gór Stołowych – projekt, ss. 70-73.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL01	57.58				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL01	Park Narodowy Gór Stołowych	*	57.58

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Dyrektor Parku Narodowego Gór Stołowych
Adres:	Polska Słoneczna 31 57-350 Kudowa-Zdrój
Adres e-mail:	pngs@pngs.com.pl
Organizacja:	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu
Adres:	Polska Aleja Jana Matejki 6 50-333 Wrocław
Adres e-mail:	sekretariat.wroclaw@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐ Tak

☒ Nie, ale jest w przygotowaniu

☐ Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020004

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)